

CONSTATĂRI EXPERIMENTALE PRIVIND ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE PLASTICĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

EXPERIMENTAL FINDINGS REGARDING THE ORGANIZATION OF PLASTIC EDUCATION ACTIVITIES AT PRESCHOOL AGE

Oxana GÎSCĂ, drd.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID:0009-0003-3038-376x
giscaoxana@gmail.com

Oxana GÎSCĂ, PhD student,
"Ion Creanga" SPU of Chisinau

CZU: 373.2:73

DOI: 10.46727/c.v2.21-22-03-2024.p166-172

Abstract. Preschool age is considered a period of development of imagination, fantasy, dreaming, play, in general. Plastic education activities are an important means of dynamizing the child's mental life, his intellectual, affective-volitional and motivational processes. The teaching staff in preschool institutions are meant to offer the little one contents with plastic education activities corresponding to the preschool age, starting with activities with a chosen theme that will form the spirit of observation necessary to perceive the shapes, colors, size and arrangement in space of them, facilitating oculo-motor and psychomotor development in intuiting patterns and voluntary execution coordination. Then, by perceiving works of art and creating works by children and organizing exhibitions, a certain behavior will be formed that will positively influence the intellectual development of preschoolers. Through this article, we will present the analysis of the confirmatory experimental study regarding the teachers' opinion about the way to organize plastic education activities at preschool age.

Keywords: activity, integrated activity, teaching staff, organization, plastic education, field, dimension.

Activitățile plastice organizate în instituțiile de educație timpurie au un aport semnificativ în pregătirea copilului pentru formarea deprinderilor de scris pe care le va dobândi în școală, prin ținerea corectă a instrumentelor de lucru (a creionului și a pensulei), prin mișcarea degajată a acestora pe suportul de lucru (pânză, hârtie etc.). Totodată, activitățile de educație plastică dezvoltă imaginația, creativitatea, gândirea logică, spiritul de observație, musculatura fină, educă gustul estetic. De modul de proiectare, *organizare și desfășurare* a activităților integrate depinde rolul cadrului didactic.

Astfel, prin intermediul studiului realizat cu un eșantion de 160 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie s-a dedus opiniile cadrelor didactice privind managementul organizării activităților integrate la dimensiunea *Educație plastică* din perspectiva *dezvoltării holistice* a preșcolarilor.

Dezvoltarea holistică în opinia cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie este o abordare a învățării, care subliniază importanța bunăstării fizice, emoționale și psihologice a copiilor, în special în copilăria timpurie în învățarea prin interacțiuni de bază cu lumea naturală - cu toate oportunitățile ei de provocare, asumare de riscuri și dezvoltare socială. Cei mai mulți dintre noi învățăm cel mai bine atunci când ne simțim motivați și inspirați, iar copiii nu sunt diferiți! Să sari în bălți, să te joci în noroi, să construiești castele de nisip și să găsești insecte este mai mult decât un simplu joc. Acesta este modul în care copiii învață despre

ei înșiși în lume. Și, lăsând la o parte toate aspectele tehnice, acesta este în esență ceea ce a fi copil înseamnă explorarea și descoperirea. Concentrându-ne atenția asupra conexiunii minții, corpului și spiritului unui copil, îmbrățișăm dezvoltarea lor reală și autentică - indiferent de cultură, mediul socioeconomic, sex sau vârstă.

Aceste argumente sunt reflectate și în răspunsurile itemilor instrumentului de bază (chestionarul) aplicat de noi cu scopul de a identifica opiniile cadrelor didactice vis a vis de organizarea activităților de educație plastică la vârsta preșcolară.

Itemul 1. *Ce înțelegeți prin conceptul de organizare?* a scos în evidență opinia cadrelor didactice privind conceptul de organizare din punct de vedere managerial. S-a constatat că majoritatea cadrelor didactice cunosc parțial acțiunile funcției de organizare 63% în cadrul eșantionului experimental și 55% eșantionul de control; răspunsuri complete au fost oferite de 23% cadre didactice din EE și 28%-EC; răspunsuri incomplete 14% EE și 17% EC.

Rezultatele scontate sunt prezentate grafic în figura 1.

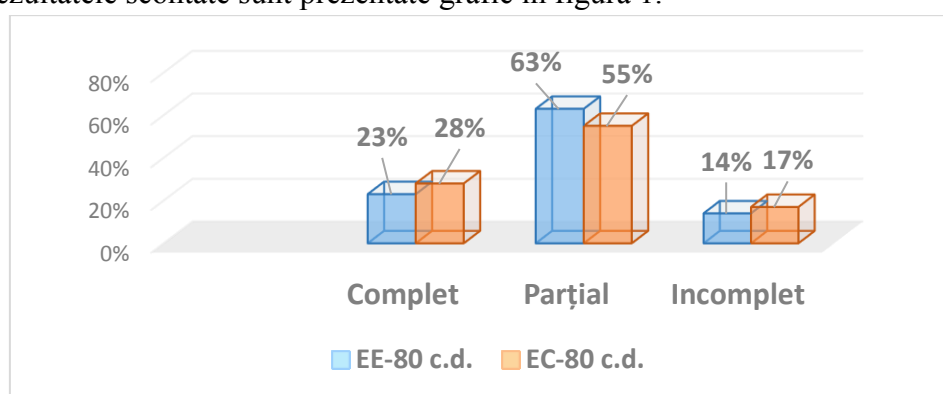

Fig. 1. Gradul de cunoaștere a conceptului de organizare în opinia cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie (EE și EC)

Organizarea la preșcolari se referă la capacitatea de a se auto-organiza și de a înțelege structura și rutina într-un anumit mediu, cum ar fi o grupă de grădiniță sau un loc de joacă. Această abilitate include abilitatea de a respecta regulile și instrucțiunile, de a participa la activități de grup și de a gestiona timpul și spațiul în mod eficient și cooperant. Organizarea la copiii preșcolari include:

- Capacitatea de a auzi și înțelege instrucțiunile unui educator sau părinte pentru a îndeplini sarcini sau a participa la activități.
- Înțelegerea conceptelor simple legate de timp, cum ar fi ordinea evenimentelor sau activităților într-o zi sau săptămână.
- Capacitatea de a naviga în mediul fizic și de a se adapta la diferite activități sau reguli legate de spațiu, cum ar fi aranjarea jucăriilor sau a altor resurse în mod independent, în mod corect.
- Participarea activă la activități de grup, cum ar fi jocuri sau activități artistice, respectând regulile și ținând cont de nevoile celorlalți copii.
- Acțiuni de a-i învăța să-și dezvolte abilități de gestionare a propriilor nevoi zilnice, cum ar fi mâncarea, îmbrăcarea și igiena personală.
- Capacitatea de a se adapta la schimbările din rutină sau noile circumstanțe într-o manieră calmă și constructive etc.

Dezvoltarea abilităților organizatorice ale preșcolarilor este esențială pentru pregătirea acestora pentru școală și pentru a le oferi o bază solidă pentru dezvoltarea personală și socială pe termen lung.

Un alt item analizat a scos în evidență modul de proiectare a activităților de educație plastică ce contribuie la dezvoltarea holistică a preșcolarilor, rezultatele fiind prezentate cantitativ în tabelul 1.

Tabelul 1. Modul de proiectare a activităților de educație plastică ce contribuie la dezvoltarea holistică a preșcolarilor

<i>Variante de răspuns</i>	<i>EE-80 c.d. nr/%</i>	<i>EC-80 c.d. nr/%</i>
a. Sunt planificate în funcție de interesele și nevoile individuale ale fiecărui copil	22/28%	27/34%
b. Sunt planificate în funcție de planurile de învățare ale grupurilor de preșcolari	8/10%	15/19%
c. Sunt planificate în funcție de curriculumul național pentru educația preșcolară	30/38%	24/30%
d. Nu există o planificare specifică pentru dezvoltarea holistică a preșcolarilor	20/24%	14/17%

Rezultatele prezentate în tabelul 1. ne demonstrează raportul de 28%-34% dintre cadrele didactice care afirmă că activitățile de educație plastică sunt planificate în funcție de interesele și nevoile individuale ale fiecărui copil; 10%-19% sunt de părerea că activitățile sunt planificate în funcție de planurile de învățare ale grupurilor de preșcolari; 30%-38% - au selectat varianta unde activitățile sunt planificate în funcție de curriculumul național pentru educația preșcolară și 17%-24% au ales varianta a patra - nu există o planificare specifică pentru dezvoltarea holistică a preșcolarilor.

Planificarea activităților de educație plastică pe baza intereselor și nevoilor individuale ale preșcolarilor se realizează prin *următoarele acțiuni*:

1. *Observația și înțelegerea intereselor individuale*: Educatorii pot observa și interacționa cu copiii pentru a identifica activitățile sau materialele care atrag cel mai mult pe fiecare copil. Fiecare copil poate avea interese și hobby-uri diferite, cum ar fi desenul, pictura, modelajul, colajul etc.

2. *Crearea un mediu stimulant*: Să se asigure un mediu de învățare bogat cu o varietate de materiale și resurse pentru educația artistică. Includerea unei varietate de materiale, cum ar fi creioane colorate, acuarele, aluat, hârtie colorată, carton, pensule, bucăți de stofă, cutii, nasturi și multe altele.

3. *Ajustarea activităților pentru a se potrivi cu nivelul de dezvoltare al copiilor*: Activitățile trebuie să fie adecvate vârstei și nivelului de dezvoltare al fiecărui copil. Să se i-a în considerare abilitățile motorii fine ale fiecărui copil, nivelul de concentrare și imaginația atunci când se planifică activitățile de educație plastică.

4. *Să se ofere opțiuni și autonomie*: Să se permită copiilor să aleagă activități în funcție de interesele lor. Să se ofere copiilor mai multe opțiuni în materiale și activități încurajându-i să-și exprime interesele și ideile.

5. *Activități personalizate*: După ce s-a determinat interesele și nevoile individuale ale copiilor, creați activități personalizate pentru fiecare copil sau grup mic de copii. Acest

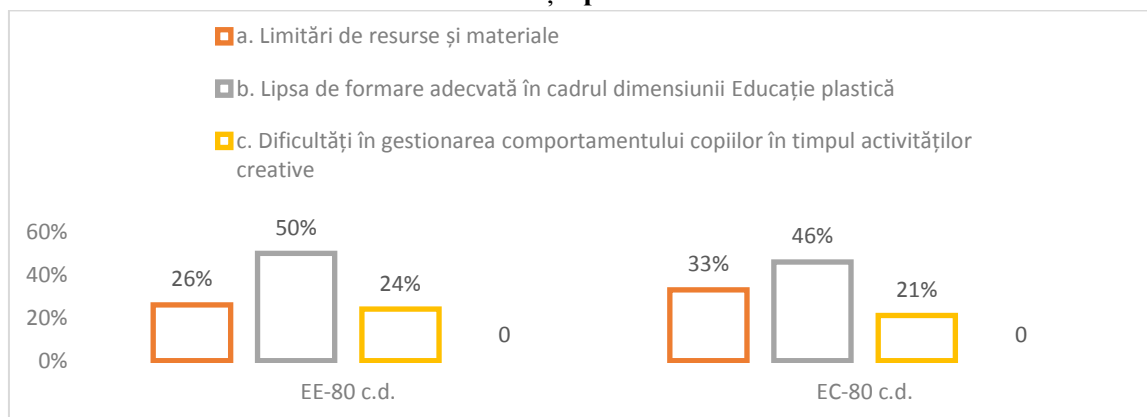
lucru poate implica oferirea de provocări care se potrivesc abilităților și intereselor fiecărui copil.

6. *Integrați interesele în activitățile de grup:* Încurajați colaborarea și comunicarea între copii, astfel încât aceștia să poată împărtăși și să se inspire reciproc atunci când lucrează la proiecte comune sau în activități de grup.

7. *Evaluare și ajustare continuă:* Fiți deschiși la feedback și observați reacțiile copiilor și progresul în activitățile artistice. Ajustați activitățile pe baza feedback-ului pentru a vă asigura că rămân relevante și captivante pentru fiecare copil. Prin implementarea acestor strategii, educatorii pot crea un mediu de învățare antrenant și motivant pentru fiecare copil respectând în același timp interesele și nevoile individuale.

Itemul 3: *Care sunt provocările întâmpinate în organizarea activităților de educație plastică la vârsta preșcolară ? a scos în evidență provocările întâmpinate de cadrele didactice prezentate în figura 2.*

Fig. 2. Provocări întâmpinate de cadrele didactice în organizarea activităților de educație plastică

Provocările întâmpinate de cadrele didactice sunt limitele de resurse materiale în raport de 26%-33%; lipsa de formare adecvată la dimensiunea educație plastică 46%-50% și 21%-24% sunt dificultăți în gestionarea comportamentului copiilor în timpul activităților creative. La etapa actuală conform standardelor minime de dotare a instituțiilor de educație timpurie sunt specificate materialele necesare de desfășurare a activităților în cadrul centrelor de interes (Centrul ARTE), astfel, cadrele didactice trebuie să țină cont de numărul materialelor didactice destinate grupei de 15-20 de preșcolari în concordanță cu unitățile de conținut, proiectele tematice planificate și nu în ultimul rând de interesele preșcolariilor [4, pag. 21]

Există o serie de moduri de a te educa în ceea ce privește educația vizuală ca cadru didactice, unde propunem formări profesionale continue și dezvoltare personală prin parcurgerea: *cursurilor de formare profesională continuă, cercetare independentă, participări la diverse workshop-uri, traininguri, ateliere de lucru etc.*

Prin participarea la aceste activități și căutând continuu oportunități de formare și dezvoltare profesională în domeniul educației plastice, vă veți putea îmbunătăți cunoștințele, abilitățile și aduceți experiențe educaționale mai bogate și mai antrenante pentru preșcolari.

Cum sunt monitorizate progresele preșcolariilor în ceea ce privesc competențele plastice și dezvoltarea holistică a fost o altă întrebare, care ne-a permis să deducem următoarele rezultate prezentate cantitativ în tabelul 2.

Tabelul 2. Monitorizarea progreselor în dezvoltarea competențelor plastice și holistice a preșcolarilor

<i>Variante de răspuns</i>	<i>EE-80 c.d. nr/%</i>	<i>EC-80 c.d. nr/%</i>
a. Observații și înregistrări permanente în registrul de observații	55/69%	60/75%
b. Evaluări formale periodice	75/94%	78/98%
c. Evaluări ale portofoliilor creative ale copiilor	45/56%	58/73%
d. Nu avem un sistem specific de monitorizare și evaluare a progreselor preșcolarilor	11/14%	8/10%

Conform rezultatelor prezentate în tabelul 2, constatăm că cadrele didactice monitorizează progresele preșcolarilor prin *observații și înregistrări permanente în registrul de observații în raport de 69%-75%*, prin *evaluările formale periodice 94%-98%*; *evaluările portofoliilor creative ale copiilor 56%-73%* și 10%-14% au răspuns că nu dispun de un sistem/forme specific de monitorizare și evaluare a progreselor preșcolarilor. Cu regret, ultimele rezultate nu ne sugerează răspunsuri pozitive, cu toate că în instituțiile de educație timpurie există și se îndeplinește raportul anual de progrese ale preșcolarilor pentru fiecare domeniu de activitate.

Evaluarea progresului în domeniul educației plastice la copiii preșcolari se poate face într-un mod adecvat vârstei și nevoilor de dezvoltare ale copilului. Propunem câteva modalități de a efectua *evaluări formale periodice în domeniul educației artistice preșcolare*:

- *Observația sistematică*: Educatorii pot observa și înregistra sistematic activitățile artistice ale copiilor preșcolari. Aceste observații ar trebui să se concentreze pe aspecte precum *creativitatea, utilizarea materialelor, concentrarea și abilitățile motorii fine*.
- *Portofoliu de artă*: Educatorii pot crea și întreține portofolii de artă care conțin lucrările lor de artă. Aceste portofolii pot fi apoi utilizate pentru evaluare și reflecție ulterioară.
- *Observați interacțiunea și comunicarea*: Când preșcolarii fac proiecte artistice, educatorii pot observa cum interacționează între ei și vorbesc despre munca lor. Aceste aspecte pot oferi informații importante despre dezvoltarea socială și emoțională a copilului, precum și despre abilitățile sale artistice.
- *Evaluare bazată pe criterii*: Dezvoltați un set de criterii de evaluare adecvate vârstei pentru copiii preșcolari, concentrându-se pe domenii precum exprimarea creativității, utilizarea culorilor și formelor, precum și dezvoltarea abilităților motorii fine.
- *Sesiuni de revizuire în grupuri mici*: organizați sesiuni de revizuire în grupuri mici în care preșcolarii își pot prezenta și discuta lucrările lor de artă într-un cadru mai restrâns, mai familiar. Aceste sesiuni pot oferi oportunități pentru evaluarea colegilor și feedback-ul educatorului.
- *Implicarea părinților și a familiei*: Implicați părinții și familiile în procesul de evaluare, oferindu-le oportunitatea de a vedea și aprecia munca copilului lor și de a participa la discutarea progresului copiilor în educația artistică.

- *Evaluare prin joc și explorare:* Încurajează evaluarea prin joc și explorare, oferind preșcolarilor provocări și sarcini artistice într-un mediu de învățare necompetitiv, pictură, modelaje, aplicații bazate pe joc.

Este important ca evaluările formale de rutină să fie adaptate nivelului de dezvoltare și nevoilor individuale ale copiilor preșcolari și să fie efectuate într-o manieră sensibilă și empatică, care încurajează și sprijină copiii să exploreze descoperirea și creativitatea în educația artistică.

Un alt item a scos în evidență *rolurile educatorului în organizarea activităților de educație plastică. În opinia eșantionului experimental au fost identificate rolul de informator - 30%; organizator-19%; agent motivator-20%; îndrumător-19% și evaluator-13%. În cadrul eșantionului de control constatăm rolul de lider-33%; model- 28%; consilier-19%; manager-15% și creator-5%.*

Pentru o viziune detaliată prezentăm grafic rezultatele constatate în figurile 3,4.

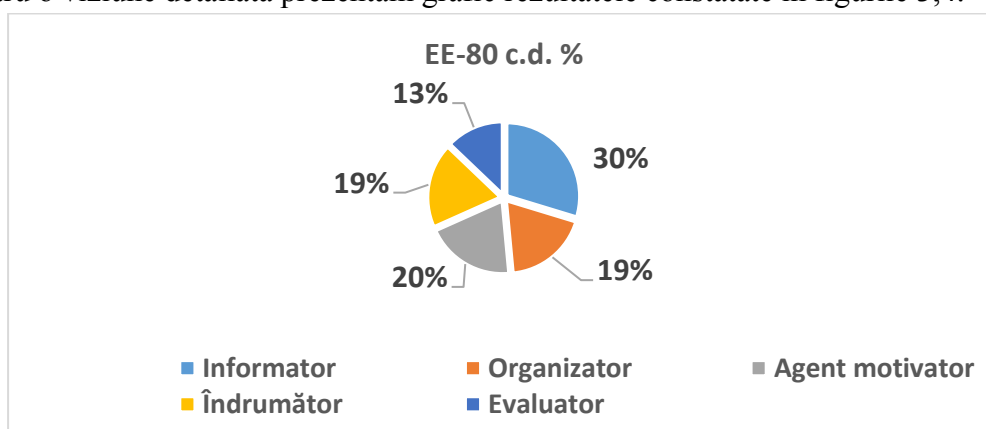

Fig.4. Prezentarea grafică a rolurilor cadrelor didactice în organizarea activităților de educație plastică identificate în opinia eșantionului experimental (EE)

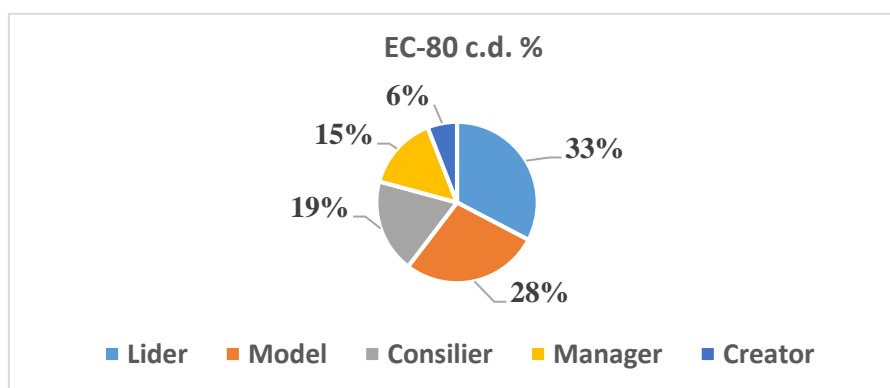

Fig.5. Prezentarea grafică a rolurilor cadrelor didactice în organizarea activităților de educație plastică identificate în opinia eșantionului de control (EC)

Conform rezultatelor prezentate în figurile 4,5 deducem că rolul cadrelor didactice în organizarea activităților de educație plastică este esențial pentru a crea un mediu stimulant și atractiv pentru dezvoltarea creativității și talentelor artistice ale copiilor.

Cadrelor didactice acționează ca facilitatori de învățare, creând un mediu de sprijin în care preșcolarii se simt inspirați și încurajați să exploreze și să experimenteze cu diverse materiale și tehnici de artă; este responsabil cu planificarea și organizarea activităților de

educație plastică, inclusiv selectarea materialelor și resurselor adecvate, identificarea obiectivelor de învățare și crearea unui program de activități variate și captivante; oferă îndrumare și sprijin individualizat fiecărui copil în activități plastice, ajutându-l să-și dezvolte abilitățile artistice și să-și exprime creativitatea personalizat și autentic; evaluează progresul copiilor în educația plastică, observând și înregistrând dezvoltarea lor tehnică, creativitatea și expresia artistică; încurajează și susține creativitatea și gândirea critică a copiilor, oferindu-le oportunități de a-și exprima ideile și de a dezvolta propria perspectivă artistică etc. Totodată, cadrele didactice servesc drept modele pentru comportamentul pozitiv și atitudinile față de procesul creativ și de rezolvare a problemelor în arte. Prin exemplul său, el încurajează copiii să-și urmeze pasiunile și să depășească obstacolele în demersurile lor artistice. Ei sunt comunicatori și parteneri educaționali, comunică și colaborează cu părinții și familiile pentru a sprijini și încuraja desfășurarea activităților artistice și învățarea în afara grădiniței.

Îndeplinind aceste roluri, cadrele didactice pot crea un mediu de învățare încurajator și stimulant în care copiii își pot dezvolta abilități artistice, își pot exprima creativitatea și se pot inspira reciproc în domeniul educației artistice.

BIBLIOGRAFIE

1. Curriculum pentru Educație Timpurie. Chișinău: Lyceum, 2019. 128 p.
2. DUMINICA, S., CEBANU, L., GÎSCĂ O., DASCAL, A. *Proiectarea pas cu pas a activităților de educație plastică la vârsta preșcolară*. Editura Print Caro, Chișinău, 2023. 3 ISBN 978-9975-165-64-8.
3. Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani. Chișinău: Lyceum, 2019. 92 p.
4. Standarde minime de dotare a instituției de educație timpurie
5. https://mecc.gov.md/sites/default/files/smdiet_-_08.02.2018.pdf (accesat la data de 14.03.2024)